

Sławomir Sobczyk

Biblioteka Główna Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie

Royal Academy of Arts Library w Londynie — na tle 250-letniej historii Royal Academy of Arts

Streszczenie: Royal Academy of Arts Library w Londynie (RA Library) jest najstarszą w Wielkiej Brytanii instytucją biblioteczną, poświęconą sztukom pięknym. Historia powstania biblioteki jest ściśle związana z rozwojem samej uczelni. Za początek jej istnienia uznaje się rok 1768, w którym została powołana do życia sama Royal Academy. Obecne zbiory RA Library obejmują 65 000 książek, które można podzielić na kilka kolekcji tematycznych. Biblioteka odpowiada za digitalizację oraz dostęp do Kolekcji Sztuki Royal Academy of Arts. W niniejszej pracy przedstawiono historię, rozwój księgozbioru i aktualną działalność Royal Academy Library w Londynie na tle 250-letniej historii Royal Academy of Arts. **Słowa kluczowe:** Royal Academy of Arts, Royal Academy of Arts Library, Królewska Akademia Sztuk, Biblioteka Królewskiej Akademii Sztuk, biblioteka artystyczna.

Wstęp

Dzieje bibliotek szkół artystycznych są nierozdzielnie związane z rozwojem samych uczelni. Musimy pamiętać, że sposób kształcenia na akademii sztuk pięknych charakteryzuje przede wszystkim indywidualne podejście do studenta i bezpośredni kontakt z wykładowcami. W programie nauczania dominują zajęcia praktyczne, ale ogromną wagę ma też merytoryczne przygotowanie z zakresu historii i teorii sztuki. Artystyczna biblioteka uczelniana jest miejscem kształcenia przyszłych adeptów sztuki i często źródłem inspiracji artystycznych. W niniejszej pracy przedstawiono historię, rozwój księgozbioru i aktualną działalność Royal Academy Library w Londynie na tle 250-letniej historii Royal Academy of Arts.

Historia Royal Academy of Arts w Londynie

Royal Academy of Arts została utworzona w roku 1768 przez króla Jerzego III¹. Brytyjski władca przychylił się do prośby wystosowanej 28 listopada przez sir Williama Chambersa, a popartej przez 35 innych artystów i architektów, którzy postulowali powołanie stowarzyszenia promującego sztukę i projektowanie, szkoły artystycz-

¹ *At the Royal Academy of Arts*, „Burlington Magazine”, 2018, Vol. 160, iss. 1384, p. 535.

nej oraz organizowanie dorocznej wystawy sztuki. Akt założycielski nowej uczelni (Instrument of Foundation) pochodzi z 10 grudnia 1768 r. i tę datę przyjmuje się za datę jej powstania, chociaż praktycznie rozpoczęła ona swoje funkcjonowanie rok później². Co ciekawe, Royal Academy of Arts była jedną z ostatnich utworzonych w Europie królewskich akademii sztuki. Na przykład Accademia del Disegno we Florencji powstała w 1563 r., Académie Royale de Peinture et de Sculpture w Paryżu w 1648 r., Real Accademia des Bellas Artes de San Fernando w Madrycie w 1744 r., a Det Kongelige Danske Kunstakademi w Kopenhadze w 1754 r.³

U podłoża idei stworzenia niezależnej akademii sztuki leży niewątpliwie konflikt między dwoma znamienitymi brytyjskimi architektami tego okresu. Wzmiankowany wyżej sir William Chambers oraz James Paine nie byli w stanie dojść do porozumienia w sprawie kierownictwa działającego wówczas w Wielkiej Brytanii Incorporated Society of Artists of Great Britain. Rozłam w tym towarzystwie doprowadził do zawiązania się grupy inicjatywnej, wspierającej ideę powstania uczelni⁴. Głównym celem powołania Royal Academy było: podniesienie statusu zawodów artystycznych, zapewnienie wiodącym artystom środków utrzymania, wypracowanie systemu szkolenia przyszłych artystów jako podstawy dla powstania narodowej szkoły sztuki, organizowanie darmowej wystawy prac oraz wypracowanie standardów krytyki artystycznej. Miało to w założeniu doprowadzić do zwiększenia zainteresowania sztuką brytyjską tego okresu, a w konsekwencji — do akceptacji społecznej zawodów artystycznych.

Początkowo król powoływał 40 akademików (obecnie jest ich 80), obsadzali oni katedry anatomii, architektury, malarstwa, rzeźby, perspektywy i geometrii. Kilku członków Akademii było odpowiedzialnych za organizację dorocznej letniej wystawy sztuki, a jeden zajmował się prowadzeniem biblioteki uczelnianej. Pierwszym prezydentem Akademii był sir Joshua Reynolds, który sformułował podstawy organizacyjne uczelni, jako ciała kierowanego przez zespół profesorów sztuki, szkolących przyszłych artystów oraz dążących do stworzenia „repozytorium obiektów sztuki o szczególnej wartości” (zjd. 1–2)⁵.

Warto zaznaczyć, że Royal Academy była w tym okresie jedyną brytyjską instytucją zajmującą się gromadzeniem i ochroną przykładów sztuki brytyjskiej. Funkcję tę przejęła dopiero w roku 1824 stworzona w tym celu National Gallery w Londynie⁶. Studentami Royal Academy of Arts było wielu znaczących artystów brytyjskich, wśród których wymienić należy z pewnością takie nazwiska jak: sir Thomas Lawrence (przyszły prezydent uczelni), John Constable czy John Turner.

² Tamże.

³ Tamże.

⁴ Simon Robin, Stevens MaryAnne, *The Royal Academy of Arts. History and collections*, London, New Haven, [2018], s. 2–12.

⁵ Tamże.

⁶ Tamże.

Zdj. 1. Portret Prezydenta Royal Academy of Arts sir Joshui Reynoldsa, obraz Gilberta Stuarta, 1784.
Źródło: <https://www.britannica.com/biography/Joshua-Reynolds> [dostęp: 2018-11-08].

Zdj. 2. Pomnik sir Joshui Reynoldsa przed budynkiem Royal Academy of Arts. Fot. S. Sobczyk.

Zdj. 3. Burlington House w 1700 r. Źródło: <https://www.british-history.ac.uk/old-new-london/vol4/pp262-272> [dostęp: 2018-11-08].

Zdj. 4. Burlington House w 2018 r. Fot. S. Sobczyk.

Zdj. 5. Malowidło sufitowe w Burlington House. Fot. S. Sobczyk.

Zdj. 6. Wnętrze Burlington House. Fot. S. Sobczyk.

Zdj. 7. Wnętrze Burlington House. Fot. S. Sobczyk.

Zdj. 8. Widok Biblioteki Royal Academy, która początkowo znajdowała się na parterze Burlington House. Źródło: <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/search/works-of-art?tag=archive> [dostęp: 2018-11-08].

Zdj. 9. Portret Francisa Haymana z 1756 r. namalowany przez sir Joshuę Reynoldsa.
Źródło: <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/work-of-art/portrait-of-francis-hayman-r-a> [dostęp: 2018-11-08].

Zdj. 10. Wnętrze Biblioteki Royal Academy. Fot. Francis Ware.

Źródło: <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/search/works-of-art?tag=archive> [dostęp: 2018-11-08].

Budynki Royal Academy

Royal Academy of Arts mieściła się początkowo w kamienicy przy Pall Mall, a w roku 1771 zakwaterowano ją czasowo w Old Somerset House⁷. W roku 1837 Akademia przeniosła się na Trafalgar Square, gdzie zajmowała wschodnie skrzydło świeżo wybudowanej National Gallery⁸. Szybko okazało się jednak, że pomieszczenia muzealne są niewystarczające dla obu instytucji. W roku 1868, w stulecie swego powstania, Royal Academy została przeniesiona do Burlington House przy Picadilly Street, gdzie mieści się do dzisiaj (zdj. 3–4)⁹.

Budowa Burlington House rozpoczęła się w roku 1664 na polecenie sir Johna Denhama, który otrzymał ziemię przy ulicy Picadilly (wówczas była to Portugal Street) w nagrodę za lojalną służbę dla króla Karola II. Dwór był wielokrotnie przebudowywany, ale ostateczny wygląd, inspirowany wyraźnie architekturą włoską, nadał mu w latach 1714–1719 trzeci hrabia Burlington¹⁰. Rezydentem Burlington House był w tym okresie malarz William Kent, odpowiedzialny za większość barokowych malowideł ściennych (zdj. 5).

Dodatkowe zmiany we wnętrzu wprowadził kolejny właściciel posesji (od roku 1812), Lord George Cavendish. Kazał on przebudować pierwsze piętro, przekształcając je w ciąg przestronnych pomieszczeń, udekorowanych motywami liści i pokrytych 24-karatowym złotem (dzisiejsze Fine Rooms)¹¹. Przeniósł też klatkę schodową do centralnej części budynku, a we wschodnim skrzydle wybudował salę balową. Istotnych zmian w wystroju dokonał w latach 1815–1818 Samuel Ware. To właśnie ten architekt jest odpowiedzialny za dzisiejszy wygląd Great Assembly Room (który początkowo pełnił funkcję sypialni, a następnie jadalni), Council Room, Slaughter Room czy Tennant Gallery (który w pierwotnym zamysśle był pracownią malarską Lady Cavendish; zdj. 6–7)¹².

W roku 1854 Burlington House został kupiony przez rząd brytyjski za 140 000 funtów i od tego czasu (aż do dnia dzisiejszego) jest wykorzystywany jako siedziba wielu towarzystw naukowych, wśród których należy wymienić: Society of Antiquaries of London, Linnean Society, Geological Society, Royal Astronomical Society, Royal Society of Chemistry. W roku 1867 Royal Academy of Arts otrzymała Burlington House od rządu w formie dzierżawy na 999 lat za symboliczną opłatę 1 funta rocznie¹³. Po renowacji i przystosowaniu niektórych pomieszczeń (np. Great Assembly Room został przekształcony na pokój spotkań zarządu) w 1868 r. uczelnia przeniosła się do nowego budynku. W roku 2001 Royal Academy zakupiła przylegające do Burlington House zabudowania przy 6 Burling-

⁷ Sawbridge Peter, *A little history of The Royal Academy*, London, 2018, s. 7.

⁸ Tamże, s. 40–48.

⁹ Tamże.

¹⁰ Sawbridge Peter, *A little history of The Royal Academy*, London, 2018, s. 49–64.

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

¹³ Tamże.

ton Gardens, w których wcześniej mieściło się Museum of Mankind¹⁴. W roku 2007 powstał wizjonerski i niezwykle kosztowny projekt Davida Chipperfielda, mający w założeniu połączenie obu budynków (Burlington House i Burlington Gardens) w nowoczesny kompleks kampusu uczelni i galerii sztuki. Otwarcia Royal Academy of Arts w nowej odsłonie dokonano w roku 250-letniego jubileuszu uczelni, 19 maja 2018 r.¹⁵ W roku 1986 Henry Thomas Cadbury-Brown przebudował Gibson Gallery, przekształcając ją w Bibliotekę Royal Academy. W roku 1993 oddano do użytku Print Room, wg projektu tego samego architekta¹⁶.

Powstanie Royal Academy of Arts Library

Royal Academy of Arts Library (RA Library) w Londynie jest najstarszą w Wielkiej Brytanii instytucją biblioteczną poświęconą sztukom pięknym. Za początek jej istnienia uznaje się rok 1768, w którym została powołana do życia sama Royal Academy. Podstawą powołania Biblioteki była klauzula nr 20 zawarta w akcie założycielskim uczelni (Royal Academy Instrument of Foundation). Zakłada ona „konieczność utworzenia biblioteki książek, poświęconych architekturze, rzeźbie, malarstwu i wszystkim naukom związanym ze sztuką”¹⁷. Autorzy Instrument of Foundation zwracają też uwagę na konieczność zgromadzenia w bibliotece rycin, ceramiki, obiektów kultu religijnego i broni oraz innych przedmiotów potrzebnych przyszłym studentom w trakcie zajęć praktycznych. W pierwotnym założeniu biblioteka miała być otwarta dla wszystkich studentów Royal Academy raz w tygodniu, każdorazowo pod nadzorem jednego z członków zarządu. Nie wolno było wypożyczać ani wnosić żadnych książek czy też innych obiektów. Akademicy mieli jednak wstęp do biblioteki „o każdej rozsądnej porze”, żeby skorzystać z księgozbioru lub wykonać szkice zgromadzonych w niej przedmiotów¹⁸.

Trzeba pamiętać, że początkowo nie wyodrębniono funkcji bibliotekarza. Przygotowane w lutym 1769 r. przez zarząd uczelni „Rules and Orders for the Library” zakładały swoiste „dyżury” biblioteczne wszystkich akademików. Nadzorujący pracę tej instytucji w danym momencie wykładowca był odpowiedzialny m.in. za odkładanie książek we właściwe miejsca czy wystrój pomieszczenia (zdzj. 8)¹⁹.

RA Library cieszyła się szczególnymi względami króla Jerzego III. Od pierwszej rocznicy powstania Royal Academy, była swoistym symbolem ochrony władcy nad całą instytucją. Co ciekawe, poczynając od października 1769 r., król osobiście mianował Skarbnika i Bibliotekarza, podczas gdy pozostali członkowie za-

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Hutchison Sidney C., *The History of the Royal Academy 1768–1968*, London, 1968, s. 27.

¹⁸ Tamże.

¹⁹ Simon Robin, Stevens MaryAnne, *The Royal Academy of Arts. History and collections*, London, New Haven, [2018], s. 524–545.

rządu (Prezydent, Opiekun i Sekretarz) byli wybierani przez walne zgromadzenie akademików²⁰. Pierwszym bibliotekarzem królewskim mianowany został w roku 1770 Francis Hayman, z pensją 50 funtów rocznie (zdj. 9)²¹.

W pierwszych latach istnienia Royal Academy obowiązki bibliotekarza częściowo pokrywały się z obowiązkami opiekuna, co prowadziło do pewnych napięć i skutkowało tymczasowymi rozwiązaniami. Ponieważ ustęp 7 aktu powołania uczelni wyraźnie wpisywał nadzór nad księgozbiorem do obowiązków opiekuna, w roku 1770 zarząd postanowił przydzielić klucze do półek z książkami zarówno bibliotekarzowi, jak i opiekunowi. Dopiero w kolejnych latach nadzór nad biblioteką został przydzielony jedynie bibliotekarzowi (zdj. 10)²².

Budowanie księgozbioru

Początkowo nowo powstała uczelnia nie dysponowała budżetem pozwalającym na zakup znaczącej liczby książek, funkcjonowanie Biblioteki opierało się więc w znacznej mierze na darach lub zapisach samych akademików. Chlubny zwyczaj powierzenia książek bibliotece zapoczątkował pierwszy prezes uczelni sir Joshua Reynolds, który już 7 stycznia 1769 r. przekazał do księgozbioru dwie klasyczne pozycje poświęcone kolumnom triumfalnym Trajana i Marka Aureliusza w Rzymie²³. Mniej więcej w tym samym czasie bibliotekę obdarowało trzech innych członków Royal Academy. Rzeźbiarze Joseph Wilton i Nathaniel Hone przekazali bibliotece pozycje poświęcone znanym galeriom sztuki (*La Grande Galerie de Versailles* Charles Le Brun i *La Galerie du Palais du Luxembourg* Rubens). Na szczególną uwagę zasługuje jednak podarowane przez malarza-portrecistę Francisza Cotesa II wydanie dzieła Vesaliusza *De Humani Corporis Fabrica*, pochodzące z 1555 r.²⁴ Pozycja ta jest najcenniejszą pojedynczą książką, jaka została kiedykolwiek przekazana w formie darowizny do RA Library. Również król Jerzy III przyczynił się do wzbogacenia księgozbioru biblioteki, przysyłając jej niektóre duplikaty ze swojej kolekcji. Dary książkowe były odnotowywane w protokołach ze spotkań zarządu uczelni dopiero od 30 stycznia 1769 r.²⁵

Biblioteka była więc w pierwszym okresie swego istnienia skazana niejako na łaskę darczyńców. Dzięki hojności niektórych akademików trafiły do niej z pewnością unikalne klasyczne dzieła, większość książek nie miała jednak zbyt wielkiej wartości edukacyjnej. Po raz pierwszy pisemną skargę na „żebraczy stan księgozbioru” złożył jeden z akademików, James Barry w roku 1799²⁶.

²⁰ Tamże.

²¹ Hutchison Sidney C., *The History of the Royal Academy 1768–1968*, London, 1968, s. 47.

²² Tamże, s. 27.

²³ Yeames William F., *A catalogue of books added to The Library of the Royal Academy of Arts London between 1877 and 1900*, London, 1901, s. 2–3.

²⁴ Simon Robin, Stevens MaryAnne, *The Royal Academy of Arts. History and collections*, London, New Haven, [2018], s. 524–545.

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże.

Zdj. 11. Portret Thomasa Stotharda namalowany przez Jamesa Northcote'a.

Źródło: <https://artuk.org/discover/artworks/thomas-stothard-17551834-149056> [dostęp: 2018-11-08].

Nie można powiedzieć, że RA Library w pierwszych latach istnienia nie dokonywała zakupów książek. W pierwszym kwartale 1769 r. król Jerzy III przeznaczył na ten cel 97 funtów, a już z okazji przypadającej na 10 grudnia 1769 r. pierwszej rocznicy powstania uczelni, przekazał zawrotną sumę 290 funtów (ekwiwalent dzisiejszych 38 900 funtów!). Mianowany na bibliotekarza w roku 1770 Francis Hayman nie dysponował już niestety tak okazałymi funduszami. W ciągu kolejnych 30 lat średnia suma wydawana na zakup książek zwykle nie przekraczała zaledwie 20 funtów rocznie. Wprawdzie posada bibliotekarza królewskiego była uważana za niezwykle prestiżową, jednak jego wpływ na wysokość środków przeznaczonych na zakupy był znikomy. Na wybór księgozbioru wpływ miał zarząd, a decydujące zdanie należało do skarbnika. Wyraźny wzrost wydatków na uzupełnienie księgozbioru można odnotować od roku 1810, kiedy to przeznaczano na ten cel rocznie 50–60 funtów²⁷.

W latach 1814–1834 posadę bibliotekarza piastował ilustrator książek Thomas Stothard, który okazał się idealnym kandydatem na tę posadę (zdej. 11)²⁸. Z racji wykonywanego wcześniej zawodu, miał on niezwykle wyczucie estetyki i traktował książki jak obiekty sztuki. Powoli, ale konsekwentnie dążył do poprawy infrastruktury bibliotecznej (przez przeorganizowanie dostępnej przestrzeni), zwracał uwagę na warunki przechowywania woluminów i doprowadził do skatalogowania księgozbioru. Stothard wywalczył też w zarządzie znaczący wzrost środków przeznaczonych na doraźne zakupy książek (do ok. 100 funtów rocznie).

Następcą Stotharda został kapitan George Jones, który kierował biblioteką żelazną ręką byłego wojskowego do roku 1840²⁹. Doprowadził on do uporządkowania księgozbioru i utrzymał wysokość zakupów książek na dotychczasowym poziomie. Z kolejnych czterech bibliotekarzy, sprawujących pieczę nad instytucją do 1863 r., wymienić należy Thomasa Uwinsa i sir Charlesa Eastlake'a. Uwins doprowadził do zakupu w roku 1854 zbioru szkiców Watteau „Recueil Julienne”, które są dzisiaj jednym z najcenniejszych obiektów w księgozbiorze RA Library³⁰. Eastlake jako pierwszy z bibliotekarzy położył nacisk na gromadzenie pozycji związanych z historią samej uczelni i współczesną szkołą brytyjską. Niestety, nie udało się w pełni zrealizować jego planu powiększenia kolekcji książek i druków, który został zaaprobowany przez zarząd uczelni w 1844 r. Jednak dokonane w latach 1843 i 1844 zakupy prac i albumów takich autorów jak Benjamin West, Thomas Gainsborough, Richard Wilson czy Johan Zoffany, można uznać za początek kolekcji albumów brytyjskiej szkoły malarstwa³¹.

²⁷ Tamże.

²⁸ Tamże.

²⁹ Tamże.

³⁰ Tamże.

³¹ Tamże.

Na drodze do dalszej rozbudowy księgozbioru stały też trudne warunki lokalowe biblioteki. W roku 1862 były student uczelni, edytor F. G. Stephens, narzekał na bezużyteczność biblioteki, braki w katalogu i luki w księgozbiorze, obejmujące przede wszystkim współczesną mu sztukę brytyjską. Mimo ogromnego zaangażowania 80-letniego już wówczas bibliotekarza H. W. Pickersgilla, bibliotekę odwiedzało niewielu studentów, co z przykrością odnotował on w rocznym raporcie dla zarządu uczelni³². Pod koniec roku 1863 posadę bibliotekarza objął malarz, Solomon Alexander Hart, któremu udało się dokonać rzeczywistej modernizacji biblioteki. Dzięki jego dalekowzrocznej wizji, wyrażonym ukierunkowaniu na potrzeby studentów i konsekwencji w kompletowaniu księgozbioru, po otwarciu w 1875 r. w nowej siedzibie w Burlington House, biblioteka stała się prawdziwą wizytówką uczelni³³.

Księgozbiór Royal Academy Library

Obecne zbiory RA Library obejmują 65 000 książek, które można podzielić na kilka kolekcji tematycznych: British Art Reference Collection, Historic Book Collection, Illustrated Book Collection, Modern Book Collection (zdj. 12)³⁴.

W ciągłości z Biblioteką działa Archiwum, istotnym elementem ich funkcjonowania jest też dostęp do Kolekcji Sztuki Royal Academy of Arts. Brytyjski Art Council przyznał tym trzem jednostkom (Kolekcja Sztuki, Biblioteka i Archiwum) status specjalnego przeznaczenia (Designation Status), w uznaniu ich szczególnej roli w propagowaniu sztuki i międzynarodowej rozpoznawalności. Designation Status jest rodzajem wyróżnienia nie tylko dla samej kolekcji sztuki, ale także instytucji, zajmującej się ochroną i rozpowszechnianiem kolekcji o światowym znaczeniu. Nagroda przyznana przez Art Council stawia Royal Academy na równi z takimi muzeami jak Fitzwilliam Museum i Courtauld Institute³⁵.

British Art Reference Collection

Księgozbiór zawiera około 30 000 pozycji, są wśród nich m.in.: monografie, katalogi wystaw, książki poświęcone brytyjskiej sztuce i artystom, ze szczególnym uwzględnieniem członków Royal Academy. Biblioteka, jako jedyna instytucja na świecie, posiada pełną kolekcję katalogów dorocznych letnich wystaw organizowanych przez uczelnię od 1769 r. Kolekcja katalogów wystaw prac wypożyczanych przez Royal Academy obejmuje okres od 1870 r. Odbywająca się corocznie w Royal Academy wystawa letnia (Summer Exhibition) przyniosła uczelni międzynarodową sławę. Na wystawie prezentowane jest około 1300

³² Tamże.

³³ Tamże.

³⁴ Rozmowa z pracownikiem (przewodnik) Royal Academy of Arts, przeprowadził Sławomir Sobczyk, sierpień 2018.

³⁵ Rozmowa z pracownikiem (przewodnik) Royal Academy of Arts, przeprowadził Sławomir Sobczyk, sierpień 2018.

Search for books

Search all fields ⓘ

Name ⓘ

Role

All

Title

Subject

Name as subject

Publisher

Date of publication ⓘ

Place of publication

Binding

Language ⓘ

ISBN

☐ with images only

Search >

Search [across the RA Collection](#) or do an advanced search in [works of art](#), [names](#), [exhibition catalogues](#), [archives](#), or [frames](#).

Visit

Library and research

Established at the time of the RA's foundation in 1768, the RA Library is the oldest institutional Fine arts library in the UK. It holds a significant collection of books about both British art and the history of the RA since the mid-18th century. The Research Library and Archive is open to the public by appointment.

Zdj. 12. Strona startowa katalogu online Biblioteki Royal Academy.

Źródło: <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/search/books> [dostęp: 2018-11-05].

prac, wybieranych przez komisję z ponad 10 000 zgłoszeń. Od roku 1769 przez wystawę letnią przewinęło się ponad 250 000 obrazów, odzwierciedlających szeroki przekrój brytyjskiej sztuki³⁶.

Katalogi wystaw są najczęściej poszukiwanymi materiałami w kolekcji Biblioteki Royal Academy. Zawierają one czarno-białe zdjęcia prezentowanych na wystawach obiektów, a często także reprodukcje obrazów niedostępnych obecnie dla badaczy. Znajdująca się w posiadaniu Biblioteki kolekcja katalogów stanowi cenne źródło wiedzy na temat początków ruchów artystycznych XVIII, XIX i XX stulecia w Wielkiej Brytanii, jest także unikalnym materiałem dokumentującym wkład uczelni w życie artystyczne tego okresu.

Historic Book Collection

Zbiór obejmuje około 12 000 woluminów wydanych do roku 1920, odzwierciedlających filozofię nauczania w tej szkole artystycznej od momentu jej powstania do końca XIX w. Kolekcja zawiera wiele rzadkich starodruków z reprodukcjami obiektów sztuki i architektury średniowiecznej i renesansowej, książki poświęcone archeologii starożytnego Egiptu, Grecji i Rzymu, sztychy obrazujące broń, uroczystości religijne i kostiumy oraz oryginalne wydania wielu traktatów o malarstwie, rysunku, rzeźbie, architekturze, grafice, anatomii, perspektywie, teorii koloru i kolekcjonowaniu sztuki³⁷.

Illustrated Book Collection

Kolekcja książek ilustrowanych obejmuje w chwili obecnej około 1500 tytułów i jest nadal w trakcie powstawania. Biblioteka zwraca szczególną uwagę na zgromadzenie publikacji zawierających dzieła znanych brytyjskich artystów, często będących jednocześnie członkami Royal Academy³⁸.

Archiwum

Archiwum stanowi jedno z najbogatszych źródeł wiedzy na temat historii sztuki brytyjskiej od roku 1760. Dokumentuje ono aktywności Royal Academy i jej członków od początku istnienia uczelni. Poza oficjalnym archiwum dokumentów uczelnianych (zawierającym m.in. akt powołania uczelni do życia czy zasady jej działania), zawiera ono także prywatne zapiski znanych artystów oraz archiwa instytucji związanych ze sztuką, takich jak Society of Artists³⁹.

Photographic Collection

Kolekcja ta obejmuje pochodzące z XIX i XX w. zdjęcia akademików, krajobrazów, architektury i obiektów sztuki. Zbiory zawierają m.in. wczesne portrety

³⁶ *Royal Academy of Arts*, 2018, <https://www.royalacademy.org.uk> [dostęp: 2018-10-15].

³⁷ Tamże.

³⁸ Tamże.

³⁹ Tamże.

Zdj. 13. Sreparowane zwłoki służące do nauczania anatomii. Fot. S. Sobczyk.

Wiliama Lake Price'a, datowane na lata 50. XIX w., portrety Davida Wilkie Wynfielda oraz prace Eadwearda Muybridge'a z cyklu *Animal Locomotion: An Electrophotographic investigation of Consecutive Phases of Animal Movement 1872–1885*. Dodatkowo w posiadaniu Biblioteki znajduje się ponad 55 000 fotografii dokumentujących historię i codzienne życie Royal Academy⁴⁰.

Picture Library

Biblioteka obrazów dostarcza na zamówienie pliki lub przeźrocza z pracami z kolekcji Royal Academy of Arts. Oferowane przez bibliotekę pliki są jakości reprodukcji, w bardzo wysokiej rozdzielczości i dostarczane są razem z licencją do reprodukowania. Możliwe jest również zamówienie wysokiej jakości wydruków prac lub zakupienie niektórych obrazów⁴¹.

Online collection database

Kolekcja sztuki obiektów Royal Academy powstaje od 1768 r., w głównej mierze w oparciu o darowizny artystów. Celem jej powstania było zgromadzenie jak największej liczby przykładów brytyjskiej szkoły artystycznej i zapewnienie inspiracji dla przyszłych pokoleń artystów. W chwili obecnej kolekcja Royal Academy składa się z 935 obrazów, 350 rzeźb, 700 odlewów gipsowych, 25 000 druków i rysunków oraz 5000 fotografii historycznych⁴².

Kluczową część kolekcji stanowi zbiór prac dyplomowych (Diploma Works), prezentowanych przez artystów w momencie nominacji na członków Royal Academy. Dzięki dekretovi zarządu, wszyscy akademicy zostali zobowiązani do przekazania na rzecz uczelni co najmniej dwóch prac swojego autorstwa, będących pracami dyplomowymi lub odzwierciedlających ich twórczość. Ta niezwykła kolekcja sięga XVIII w. i zawiera obrazy takich malarzy jak Fuseli, Turner, Constable, Hockney, rzeźby Flaxmana, Gibsona czy Flanagana oraz rysunki architektoniczne Scotta, Waterhouse'a czy Rogersa⁴³.

Kolejnym niezwykle ciekawym zbiorem jest Teaching Collection, gromadząca szeroką gamę materiałów przydatnych w procesie nauczania przyszłych adeptów sztuki. Zawiera ona między innymi: rysunki anatomiczne z *Osteographia* Cheselдена, *Anatomy of the Horse* George'a Stubbsa, szkice autorstwa takich dawnych mistrzów jak Rubens, Van Dyck, Goya czy Tiepolo, odlewy gipsowe rzeźb antycznych, modele wykonane na podstawie preparatów sekcyjnych, zdjęcia z *Animal Locomotion* Eadwearda Muybridge'a oraz kopie dzieł dawnych mistrzów, np. XVI-wieczna kopia *Ostatniej wieczerzy* Leonarda da Vinci⁴⁴. Niezwykle ciekawym eksponatem, który do dzisiaj można podziwiać w Teaching Collection,

⁴⁰ Tamże.

⁴¹ Tamże.

⁴² Tamże.

⁴³ Tamże.

⁴⁴ Fenton James, *School of genius. A history of The Royal Academy of Arts*, „Art Book”, 2006, Vol. 13, iss. 4, p. 36–37.

jest *Smuglerius*. To spreparowane zwłoki wisielca, sekcjonowane w trakcie zajęć przez ówczesnego profesora anatomii, dr. Wiliama Huntera, zachowane dla przyszłych studentów ze względu na niezwykły układ mięśni (zdj. 13)⁴⁵.

Znajdująca się w posiadaniu Royal Academy of Arts unikalna kolekcja obrazów, rzeźb, druków, rysunków, starodruków, archiwaliów i fotografii historycznych, została w dużej części zdigitalizowana. Digitalizacja wszystkich obiektów odbywa się na bieżąco, planowane jest przeniesienie do bazy cyfrowej pełnej kolekcji.

Funkcjonowanie RA Library

Biblioteka jest otwarta nie tylko dla studentów i pracowników Royal Academy of Arts. Z zasobów Biblioteki czy Archiwum może skorzystać każdy chętny, po podaniu powodu swojego zainteresowania i wcześniejszym umówieniu się. W trakcie pierwszej wizyty należy się wylegitymować, przedstawić poświadczenie miejsca zamieszkania (może to być np. rachunek za energię elektryczną) i wypełnić dokument uprawniający do dostępu do zbiorów (Collection Access). Biblioteka jest czynna od wtorku do piątku, w godzinach od 10:00 do 17:00 (z godzinną przerwą na lunch między 13:00 a 14:00). W czasie wakacji Biblioteka jest zwyczajowo zamknięta dla czytelników przez cały sierpień, jednak nawet wówczas personel odpowiada na pytania przekazywane drogą telefoniczną lub mailową. Serwis informacyjny biblioteki przez cały rok obsługuje zlecenia telefoniczne, mailowe lub nadesłane pocztą, w miarę możliwości dostarczając osobom zainteresowanym potrzebnych materiałów.

Podsumowanie

Historia powstania i rozwoju Royal Academy Library jest szczególnie silnie związana z historią królewskiej Akademii Sztuk Pięknych w Londynie. RA Library w Londynie jest najstarszą biblioteką artystyczną w Wielkiej Brytanii. Biblioteka została powołana do życia jednocześnie z Royal Academy of Arts, na podstawie aktu założycielskiego Royal Academy Instrument of Foundation. Na podkreślenie zasługuje szczególnie prestiż funkcji Bibliotekarza, który przez wiele lat był powoływany spośród grona profesorskiego bezpośrednio przez króla.

Funkcja RA Library wykracza zdecydowanie poza samo gromadzenie księgozbioru. Już w akcie założycielskim zwrócono uwagę na konieczność zgromadzenia w bibliotece różnych obiektów potrzebnych przyszłym studentom w trakcie zajęć praktycznych. Niezwykle ważne jest również nadzorowanie i udostępnianie przez Bibliotekę i Archiwum Kolekcji Sztuki Royal Academy of Arts. Warto zauważyć, że praktycznie cała unikalna kolekcja obrazów, rycin, rzeźb, starodruków, archiwaliów i fotografii została zdigitalizowana przez pracowników Biblioteki i jest dostępna online dla użytkowników.

⁴⁵ Tamże.

Royal Academy Library przez 250 lat swego współistnienia z Royal Academy of Arts wyrosła na jedną z ważniejszych instytucji artystycznych w Wielkiej Brytanii. Jednostka ta ma z pewnością istotny wkład w kształcenie studentów uczelni. Biblioteka jest nadal prowadzona i współtworzona przez samych artystów, co z pewnością wpływa na szczególną wrażliwość instytucji na ich potrzeby.

Bibliografia

- At the Royal Academy of Arts*, „Burlington Magazine”, 2018, Vol. 160, iss. 1384, p. 535.
- Fenton James, *School of genius. A history of The Royal Academy of Arts*, „Art Book”, 2006, Vol. 13, iss. 4, p. 36–37.
- Hodgson John E., Eaton Frederick A., *The Royal Academy and its members 1768–1830*, New York, London 1905.
- Hutchison Sidney C., *The History of the Royal Academy 1768–1968*, London 1968.
- Leslie George Dunlop, *The inner life of The Royal Academy. With on account of its schools and exhibitions principally in the Reign of Queen Victoria*, London 1914.
- Royal Academy of Arts, 2018, <https://www.royalacademy.org.uk> [dostęp: 2018-10-15].
- The Royal Academy of Arts*, „Burlington Magazine”, 2004, Vol. 146, iss. 1218, p. 587.
- Royal Academy of Arts. *Annual report 2015/2016*, 2018, <https://royal-academy-production-asset.s3.amazonaws.com/uploads/b2c6a8fd-05ba-4c24-b2e4-42369be9af23/Web+site+AR+Spreadsdouble+31012017.pdf> [dostęp: 2018-11-02].
- Royal Academy of Arts. *Annual report 2016/2017*, 2018, https://royal-academy-production-asset.s3.amazonaws.com/uploads/4ba0c167-9188-4122-ab0b-948ecf771bd6/12_RA_AnnualReport_Website.pdf [dostęp: 2018-11-02].
- Rozmowa z pracownikiem (przewodnik) Royal Academy of Arts, przeprowadził Sławomir Sobczyk, sierpień 2018.
- Sawbridge Peter, *A little history of The Royal Academy*, London 2018.
- Simon Robin, Stevens MaryAnne, *The Royal Academy of Arts. History and collections*, London, New Haven [2018].
- Yeames William F., *A catalogue of books added to The Library of the Royal Academy of Arts London between 1877 and 1900*, London 1901.

Royal Academy of Arts Library in London in the 250 years' history of the Royal Academy of Arts

Abstract: The Royal Academy of Arts Library in London is the oldest artistic library in Great Britain. History of the library is strictly connected with the development of the Academy itself. The origin of the library dates back to 1768, when the Royal Academy was established. The current collection of RA Library includes 65 000 books, which can be divided into several thematic collections. The Library is responsible for digitization and access to the Art Collection of the Royal Academy of Arts. This work presents the history, development of the book collection and current activity of the Royal Academy Library in London in connection with the 250 years of history of the Royal Academy of Arts. **Keywords:** Royal Academy of Arts, Royal Academy of Arts Library.

